

LES PARRÒQUIES I ELS ORIGENS DE L'ASSOCIACIONISME.

Les parròquies i en general les comunitats religioses, són fonamentals en la història de la vida associativa del barri. La parròquia de Bellvitge Sud, Ntra. Sra. de Bellvitge, va ésser creada l'abril de 1968 i la de Bellvitge Nord, l'any següent.

Aquesta darrera fou iniciativa d'un dels directius d'ICC, Pere Pararols, que volia anomenar-la Sant Pere de Bellvitge. Finalment es va adoptar el nom de Sant Joan Evangelista.

No hi ha dubte que la implicació social de les comunitats religioses en el sentit que va tenir a Bellvitge i en molts altres barris, és fruit de l'orientació que bona part de l'església catòlica va prendre després del Concili Vaticà II. El contacte amb la realitat de la marginació que els religiosos van trobar va fer la resta.

Totes dues parròquies van ésser el punt on molts dels nous habitants del barri començaren a tenir relació amb els seus veïns en grups de matrimonis. Fou el primer marc de relació autènticament popular i totalment obert, i durant alguns anys, l'únic que existia. Allà acudien creients i no creients. Les parròquies van anar teixint una densa oferta associativa que encloïa clubs infantils, juvenils i d'ancians, els quals, tot i no ésser entitats consolidades, constituïen una realitat associativa important.

La influència de les parròquies sobrepassà amb escreix l'àmbit merament pastoral i, per aquest motiu, les peculiaritats de cada parròquia van impregnar l'entorn (peculiaritats marcades per les diferents actituds dels rectors).

L'actitud del rector de Bellvitge Sud, un jesuïta, va ésser diferent de l'actitud a la parròquia de Bellvitge Nord, que es podia classificar en la línia ideològica de l'esquerra comunista. Entenem per esquerra comunista les ideologies polítiques situades entre el comunisme marxista-leninista i l'anarquisme (trotskisme, maoisme, etc...)

Per desenvolupar el seu compromís social i amb el veïnat, molts religiosos i altres persones cristianes van trobar en aquesta via ideològica més facilitats que en l'esquerra tradicional. (8)

Els assistents al taller comentaven d'aquesta manera el paper i el caràcter de les parròquies:

«Muchos no creyentes tuvimos que caer dentro del ámbito religioso para poder reunirnos mínimamente, y a partir de ahí empezamos a construir nuestros propios servicios (...), Bellvitge sur estaba más montado inicialmente. Esto te obliga a estar más entrenado en muchas historias guerreras».

«En Bellvitge sur la Iglesia tenía un poder de atracción importante, controlaba bastantes cosas, había unas ramificaciones de la parroquia en todos los grupos, grupos de matrimonios. Yo recuerdo gente de Bellvitge Sur no creyentes que estaban en grupos de matrimonios porque era la forma de relacionarse con sus vecinos, de tener un terreno para charlar...

En Bellvitge Norte la parroquia también tenía mucha importancia, pero era aquel local destartado que servía para el culto cuando servía para el culto, y el resto del tiempo servía para hacer otras cosas. Y también la parroquia de Bellvitge Norte montó sus cosas, pero no tenían la organización y dimensión de Bellvitge Sur».

«Y a nosotros, muchos de los que estábamos allí, (parroquia de Bellvitge Norte) no es que fuésemos religiosos, sino que como entonces había la costumbre de bautizar a nuestros hijos, nuestros hijos eran bautizados por grupos, y nos conocimos de aquella manera, era la única manera asociativa que teníamos entonces, y empezamos a asociarnos».

«Allí (parroquia de Bellvitge Norte) empezamos a conocernos una serie de gente joven, más o menos arropados por los párrocos, más bien por el más joven, Josep M. Fabró. En las misas nos veíamos un poco desahogados porque las homilias eran tipo miting. Así fuimos creando un ambiente de camaradería, y después de las misas seguíamos conversando».

«Teníamos el encuentro semanal (parroquia de Bellvitge Norte), que era un pequeño miting, y acuerdos, porque llegábamos a acuerdos, porque todo lo del gas se montó desde allí. Nos fuimos conociendo más y el grupo se fue extendiendo, y se montó la Asociación de Vecinos La Marina».

Un nou debat sorgí entorn al tebi compromís de la parròquia de Bellvitge sud:

«Lo que está claro es que Bellvitge nació dividido, construyeron una parte y sin haberla terminado comenzaron nuestra fase. Aquello quedó separado por huertas y finalmente por una gran avenida que es la Rambla Marina. Físicamente quedó separado pero es que las tendencias se separaron también por completo y esto tenemos que reconocerlo. Lo que está clarísimo es que la Iglesia estaba también separada (...), porque mientras una parte de la Iglesia se dedicaba a sus labores de Iglesia, no digo que también a sus labores sociales, la otra Iglesia estaba en la calle, predicaba otro ejemplo, que era el ejemplo social. Esto lo sabemos los que vivimos en la parte de Bellvitge Norte. (...).

Vimos que la Iglesia estaba dividida porque se predicaban distintas cosas en un lado y en otro.»

«Había una diferencia muy grande entre una Iglesia y otra. La de Bellvitge Sur predicaba dentro de los márgenes canónicos y la de Bellvitge Norte predicaba con el ejemplo».

«En la parroquia de Bellvitge Sur se discutían las cuestiones de principio, pero las más prácticas o políticas se dejaban para fuera de la iglesia. Se discutía sobre el derecho a la huelga, pero no se apoyaba una cierta huelga de SEAT.»

«Durante muchos años (la parroquia de Bellvitge Sur) tuvimos el teléfono intervenido, en el año 70 tuvimos un registro en el piso (...) Hubo varias amenazas de tirar la Iglesia al suelo porque allí se hacía cosas subversivas.»

«La división en un principio no era tan grande entre una parroquia y otra, y diría que por parte de la parroquia de abajo nunca se ha atacado a la parroquia de arriba. (...) ¿Qué eran dos estilos distintos?, eso desde luego.»

«Hacíamos la misma labor de reivindicación en un sitio y otro, cada uno en el ámbito que nos movíamos, y cuando se llegó a las movilizaciones generales, bien que nos unimos todos».

«Por encima, según mi opinión, la imagen, de la parroquia (Sur) era la del orden porque eran socialistas y comunistas, y los de aquí (Norte), eran anarquistas».

La parròquia de dalt s'implicava més amb els moviments associatius que sorgien al seu voltant, i la del sud es limitava a donar-los el recolzament d'infraestructura. Aquesta actuació de diferent estil es repetirà a l'hora de comprometre's amb els problemes socials i veïnals.

Un grup de joves procedents de Barcelona, formen l'any 1969, a partir del club infantil de Ntra. Sra. de Bellvitge, el «Club Infantil y Juvenil de Bellvitge», el pioner dels esplais del barri. Van començar amb una sessió de cinema dominical cada setmana. El 1970 fan les primeres colònies, només per a nois, i els anys següents amplien les seves activitats en temes i en temps, fins que l'any 1974 es van independitzar de la parròquia i van adoptar la figura jurídica civil. El cas del CIJB és una mostra perfecta d'un fet que es repetirà més vegades a Bellvitge, és a dir, l'arribada al barri de diferents grups amb un interès «missional» envers un barri que estava convertint-se en paradigma de suburbi obrer marginal.

La «Asociación de Padres de Niños Subnormales de Bellvitge» (ASPANISBE) va tenir un procés semblant. El seu orgien fou una escola i un taller per a deficients mentals que l'ICC va construir dins el polígon entre els anys 1970 i 1971. El motiu d'haver-se creat aquestes instal·lacions dins el polígon és perquè un fill d'un dels directius de la immobiliària patia aquesta minusvàlua. Les exigències legals d'aquells moments obligaven aquestes escoles a ésser patronals, amb intervenció de l'església. Per això, des de l'any 1968, va existir un Patronat parroquial amb aquesta finalitat.

ASPANISBE va haver d'emparar-se també en els estatuts de «Acción Católica» per a poder-se legalitzar com a associació de pares i entorn a la iniciativa va sorgir una assistent social del barri. Posteriorment ASPANISBE va mostrar voluntat d'independitzar-se de la tutela parroquial i va triar, com el CIJB, la via de constituir-se en societat civil.

«Todo el mundo era muy paternalista en aquella época y lo aprovechamos».

Les iniciatives associatives que van néixer al costat de Sant Joan Evangelista sempre van romandre molt lligades a la parròquia ja que aquesta participava directament en les activitats de l'associació, i moltes vegades n'era la protagonista i la impulsora.

De fet, aquestes institucions van estar molt influïdes per l'evolució ideològica de la parròquia.

Les influències de la parròquia de baix eren d'un altre nivell. Van arribar a la «guarderia», dirigida per monges del Corazón de María, fins al col·legi de jesuïtes Joan XXIII i al primer col·legi públic del barri, anomenat com la parròquia, centres inaugurats entre 1968 i 1970.

El relat del desenvolupament de la vida associativa de Bellvitge posarà més en evidència els trets que diferenciaven les dues parròquies. En tot cas, cal afegir que les diferències que existien entre elles van tenir una gran influència en la formació de dues «cultures» diferents en les dues parts del barri.

Ambdues parròquies van sofrir alguna mena de persecució per la seva implicació amb els moviments associatius i populars del polígon. En la del Nord eren freqüents les visites de guàrdies civils vestits de paisà que s'infiltraven en les misses i les reunions posteriors dels veïns. També hi anava algun membre de l'Opus, que venia del col·legi proper, el «Xaloc», que pertanyia a l'Obra. «Las fuerzas de orden público» també van visitar la parròquia de baix quan s'hi feia alguna assemblea de veïns, i l'alcalde Matías España, soci de l'Opus i un conegut ultra, va escriure al bisbe i al superior jesuïta demanant el trasllat del rector.